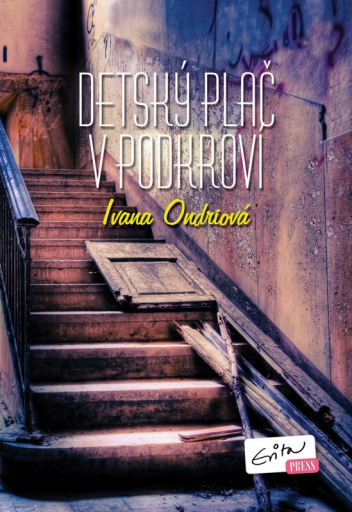




DETSKÝ PLAČ V PODKROVÍ

Ivana Ondříková

Erta
PRESS

DĚTSKÝ PLAČ V PODKROVÍ



ISBN 978-80-89452-39-2

DETSKÝ PLAČ V PODKROVÍ

Ivana Ondriová

Bratislava január 2012

Prológ – rok 1993

Schyľovalo sa k búrke. Oblohu križovali blesky a hrom burácal ohromujúcou silou. Trochu sa stiahol od okna, za ktorým ešte pred chvíľou videl žiarivé kĺbko slnečných lúčov. Tak rád si nimi nechával zohrievať uslzenú tvár. Dnes mu ju však nestihli usušiť. Nebo sa totiž zatiahlo náhle. Najviac sa obával, že približujúca sa búrka zne- možní otcov návrat domov. Alebo ho minimálne o pár hodín posunie. Pri tej predstave sa už nechvel, ale triasol na celom tele, lebo ho nesmierne ubíjala.

Zafňukal a vystrašený odstúpil od špinavého okna, rozhliadajúc sa po podkroví. Teraz bolo tajomne zahalené v šere, zrníčka prachu poletovali medzi brvnami, čo podopierali strechu nad jeho hlavou. Radšej by zostal pri okne a svetle, teple či slobode, ktoré núkalo. Hoci tade nebolo možné ujsť. Ich dom, ktorý stál nad Čerínom, mal totiž štyri poschodia. A obloky nad zemou tak vysoko, až sa mu z tej výšky, z ktorej hľadel na matkinu záhradu plnú červených rajčín, krútila hlava.

Keď ho blesk prudko oslepil, zamrŇal a so stiahnutými plecami pokročil do stredu podkrovia. Opatrným

krokom vydeseného dieťaťa. Vždy sa tu bál. V miestnosti bez elektriny, tepla, prikrývky či toalety. Kolkokrát sa tu aj počúral... No dnes nemôže, dnes nie. Príde predsa otec.

Znovu plačlivo potiahol nosom, potom si ho utrel do rukáva károvanej košeľe a pošúchal si líce. Stále ho páli-
lo od matkinho zaucha. Nebolo prvé, sté a iste ani posledné. Rovnako ako modriny na jeho ramenách aj steh-
nách, na miestach, ktoré boli pred otcom vždy starostli-
vo ukryté v nohaviciach a v tričkách.

„Ocko, prídeš už?“ zatiahol sedemročný Toník.

Bol hladný. Aj preto usúdil, že je tu už zatvorený po-
riadne dlho. Ten kúsok fašírky, ktorý zhltol, kým ho mam-
ka nevyhresila za odrobiny na dlážke, ho dostatočne
nenasýtil. Trochu pookrial, keď si uvedomil, že čochvíľa
bude čas večere. A mamka ho iste pustí dolu do kuchy-
ne. Určite! Veď sa vráti otec! A ten netuší, že jeho mlad-
šie dieťa trávi mnoho hodín z dní, počas ktorých je on
služobne v Bratislave či vo Varšave, v starom prehnitom
podkroví. Kde sa mu prach krúti nad hlavou a štekli ho
v nose i v slzavých očiach.

Dolu pod ním bolo odrazu tak ticho. Mamka s Mar-
tuškou boli zrejme v obývačke na prízemí. Alebo niekde
vonku? Hádám odišli do dediny a jeho tu nechali celkom
samého? Hrom znovu uderel kdesi nad strechou a pre-
hlušil všetky jeho myšlienky. Ihneď sa zvrtol na päte
a pristúpil ku skrini, ktorej dvere boli mierne pootvore-
né. Šúchal si pleciami, čo sa mu chveli od chladu aj od ne-

ovládateľného strachu. Nikdy tu totiž nebol počas búrk. Zamknutý, hladný a s plným mechúrom.

Keď prvé kvapky dažďa zabubnovali na škridlovú strechu nad ním, cítil, ako mu prúd horúceho moču steká dolu stehnom a stráca sa v bavlnených nohaviciach. Zakňučal ako psíča a prekrižil si nohy v členkoch, aby ho zastavil... No nešlo to, o chvíľku boli mokré už aj jeho ponožky a na dlážke pod ním sa objavila žltá mláčka.

„Ocko...“ plačlivo zašeptal. A potom zvolal o čosi hlasnejšie. „Mamka, mamka! Bojím sa!“

Aj napriek všetkému ju miloval a tak veľmi túžil po jej pohladení, až tomu sám nemohol uveriť. Predsa nebola vždy taká zlostná a trestajúca. Nemohla. Dvanásťročnej Martuške ešte nikdy neublížila. To len jemu... Prečo?

Dážď bol odrazu prudký a hlučný ako rozbesnený potok dolu v dedine. Báľ sa, že doláme škridly na streche a prerazí až k nemu. Aj s bleskom, ktorý to tu všetko spáli do tla. Stiahol sa ešte bližšie ku skrini, čo sa tak zvláštne nakláňala na pravú stranu. Znenazdajky mu totiž ponúkala dokonalý úkryt pred bubnujúcim dažďom a strachom, čo ho zachvátil od nôh až po koreňky vlasov.

Boli v nej nahádzané vlnené deky. Na dotyk príjemne teplé a mäkké, aj preto bez ďalšieho váhania zdvihol nohu a stúpil na drevený okraj, hľadiac do čierňavy vnútri. Bol rozhodnutý zavrieť dvere len dopoly, aby tú tmu mohlo krájať svetlo z podkrovia. No nestihol tak

urobiť. Skriňa sa so škripotom nahla a začala padať na jeho útle telo.

Toník si automaticky rukami prikryl tvár, prikrčil sa a vykrikol do ticha v podkroví hlasom plným hrôzy. Trvalo len zlomok sekundy, kým sa sklátil na zem a celkom stratil pod skriňou. Omráčený, vystrašený a ubolený ležal pod ťažkým drevom a snažil sa zhlboka nadýchnuť. Nešlo to. Všetko vo vnútri ho páliło a bolesť sa stávala čoraz neznesiteľnejšou.

„Mamka!“ ticho zašeptal. Hlasnejšie nevládal. Skúsil pohnúť ramenami a skriňu zo seba odtisnúť aspoň na pár centimetrov. No bolo to márne. Od bolesti takmer ani nevidel. Celkom slabý obrátil hlavu k dverám podkrovia. Všade bola len tma. Márne sa nádejal, že hluk, ktorý skriňa pri páde narobila, mamku prinúti zažať svetlo na treťom poschodí a vyjsť hore schodiskom za synom.

„Maminka!“ Chlapča znovu ticho zaplakalo. A potom opäť a opäť. Vysilným hlasom, ktorý bol plný bolesti, strachu, no aj nádeje. Po chvíľke Toník privrel oči a v spomienkach sa vrátil o pár mesiacov, keď podobne prosíkal. Vtedy, keď ho tu mamka zavrela prvýkrát za rozbitú vázu, ktorú nechtiac prevrhol v predsieni. Šťastný sa totiž náhlil do kuchyne so správou, že to konečne dokázal. Spustil sa na bicykli dolu štrkovitou cestou do dediny bez toho, aby z neho spadol čo len jediný raz. Ani vtedy neprišla. A bál sa, že nepríde ani teraz. Zaklipkal viečkami skropenými slzami a rozochvene zavzdychal...

Detský plač v podkroví

Búrka odišla kamsi na východ až v neskorý podvečer. Slnko tak mohlo znovu vystúpiť nad obzor a rozjasniť Čerín. Jeho slnečné lúče prežiarili aj staré podkrovie u Sitárikovcov a pohladili jemnú tvár chlapca, ktorá bola stále krásne nevinná. Hoci bol Toník Sitárik už mŕtvy a zomrel po piatich mučivých hodinách v samote a v bolesti.

1. kapitola – apríl 2008

Páčil sa mi. Zjavil sa pred nami vo chvíli, keď sa koruny voňavých líp rozostúpili a konečne ho odhalili. Uháňali sme mu naproti v našej novej octavii, pod jej pneumatikami hrkotal štrk z poľnej cesty, čo sa zvažovala až k vstupu na pozemok.

„No čo povieš?“ opýtal sa Ivan.

„Vidím, že ty si priam unesený,“ potmehúdsky som sa usmiala na muža, ktorý bol už dvadsaťjeden dní mojím zákonným manželom. Fuchsová. Paulína Fuchsová... Od 3. apríla...

„Aj ty budeš. Len vyčkaj, keď ho uvidíš zvnútra. Hlavne podkrovie.“

Mierne som sa nahla k čelnému sklu a pozorovala približujúci sa štvorposchodový dom s drevenou terasou. Tiahla sa pozdĺž celej jeho dĺžky s tromi bielymi rímsami pod balkónmi, ktoré boli hojne obrastené hustým zemolezom.

Ivan prudko zabrzdil a vypol motor.

Zhlboka som sa nadýchla vône, čo sa ku mne odrazu predrala a poštekčila mi nos.

„No neseď tam a pod' von, je to tu neskutočné.“

„Kedy má prísť ten realiták aj s kľúčom?“ opýtala som sa.

Tento obrí dom ma trochu vystrašil aj ohúril. Bol mohutný a drsný, čnel k oblohe červenou škridlovou strechou. Pod oknami obrátenými na východ rástli jagavé smreký. Pod severnými zase husté duby. Vedela som si predstaviť, ako sa po ich vetvách naše deti šplhajú až k balkónu po tajnom úteku do dediny za svojimi milencami. To však bola ďaleká budúcnosť.

„Spomínal, že dorazí o druhej. Máme ešte pätnásť minút. Môžeme si ho zatiaľ pozrieť z druhej strany. Je tam záhrada s dvomi hospodárskymi budovami. Sú ako stvorené pre kone.“

Chytil ma za ruku a ťahal okolo dreveného schodiska s bielym zábradlím a tej ošumelej terasy, na ktorej chýbala mäkká hojdačka s vankúšmi a prútené kreslá. Ako ľahko som si ich tam dokázala predstaviť.

Pozemok za dvorom bol obrovský.

„Fíha. Veď to je hotový ranč.“ Záhrada bola zarastená vysokou burinou, pupencom, durbanom a bielymi hlávkami ďateliny. A bez jedinej známky, že tu kedysi rástla kapusta či uhorky. Zatieňila som si oči pred aprílovým slnkom a vzhliadla k dvom murovaným stavbám naproti. Bože, načo nám je tolko budov, taký veľký statok, kto bude na ňom hospodáriť?

„Vravel som ti, že je to tu skvelé.“

„Vyzerá to, že ty si sa už rozhodol,“ štipla som Ivana do líca a vyplazila naňho jazyk. Zachechtal sa, odhaliac

rad svojich dokonalých bielych zubov. Vynímali sa na jeho počernej tvári s vysokým čelom, ktoré pokrývali čierne kučery.

„Vyčkaj, kým príde realiták a dovoľí nám pozrieť si vnútrajšok, potom všetko pochopíš.“

Dom bol takmer prázdny. Okrem zopár starých skriň, olúpanej kuchynskej linky, hojdačích kresiel, dvoch stolov v jedálni s vysokými stoličkami s ošúchaným čalúnením a úzkych postelí v izbách na druhom poschodí neponúkal nič. Iba prach, čo sa krútil pod drevenými plafónmi a olizoval aj mozaikové parkety pod našimi nohami.

„Nádhera, úžasné,“ začula som Ivana. Bolo mi jasné, prečo je taký unesený. Jeho myseľ pracovala na plné obrátky. Iste si predstavoval, ako to tu všetko zariaďuje nábytkom, ktorý sám vyrába.

„Pauli, len si predstav, ako si tu čítaš, robíš si napríklad svoje skice, sediac pred kozubom...“

„Neviem, Ivan...“ Moje slová sa stratili v rozľahlosti miestnosti. Presne tak som sa v nej cítila i ja. Stratená. Len ťažko som si vedela predstaviť, že by raz mohla byť útulná a príjemná.

Martin Potocký z realitnej kancelárie Soluk, ktorý dorazil o štvrt na tri, si s Ivanom dokonale rozumel. Rozplýval sa nad každým kútom, dreveným trámom, kúskom obloženia či maľovkou na stenách.

„Pauli, nemá to chybu. Keď sa do toho pustí partia šikovných chlapov a my sem dáme náš nábytok, ten zo

zelenej série, bude to tu ako v rozprávke. Skús v tom nájsť skrytý potenciál.“

Ivan stál tesne za mnou. Nechala som, nech ma jeho pery poštekli na uchu. Milovala som ho na zbláznenie.

„Pokúšam sa o to,“ šepla som.

„Ukážem vám pivničné priestory domu, pán Fuchs. Sú priam stvorené na sklad vášho nábytku. Ani jedna stena nie je vlhká, hoci dom má už dvadsaťsedem rokov.“

Veď práve to mi búšilo v hlave. Že mal tento dom už pekných pár rokov. A ktovie, koľko z tých posledných bol neobývaný. Presne takto to tu totiž vyzeralo. Akoby sem živá duša nevstúpila poriadne dlhý čas.

Ivan sa na mňa povzbudzujúco usmial a nechal ma pod schodiskom. Opatrne som vykročila nahor a na druhom i na treťom podlaží nakukla do svetlých, teraz smutne opustených miestností. Bolo ich šesť. Jednou bola kúpeľňa s peknou smaltovanou vaňou a s červenými kachličkami okolo radu štvorcových okien, ďalšie boli spálne, hostovská a zrejme jedáleň.

Vyšla som z kúpeľne a podišla k úzkemu schodisku, čo viedlo vysoko pod strechu. Bolo strmé a trochu nebezpečné. Končilo sa nízkymi dverami s kovovou guľou. Nezvyčajné...

Zvrtla som ňou. Ustrnula som pri pohľade na jas, čo mi ožiaril tvár a takmer oslepil zrak. Päťica nevelkých okrúhlych okien dnu doslova vháňala záblesky slnečných lúčov. Bolo to krásne a tajomné zároveň. Vstúpila som do nízkej miestnosti s trámami nad hlavou, ktoré sa končili pod obrovskou kupolou.

„Bože,“ šepala som, keď som si uvedomila, že som v podkroví, kde mi Ivan túžil zriadiť vlastný ateliér. Bol naň ako stvorený. Svetlý, tichý. Opatrne som vykročila po doskách a podišla k jednému z okien. Prstom som z okennej tabule zotrela prach a pozrela von. Naskytol sa mi krásny výhľad do záhrady a na les za domom, bujný a taký zelený ako čerstvá farba na mojej palette.

Odrazu akoby ma čosi chytilo za ruku. Šokovaná som odstúpila od okna a brala sa od neho čo najďalej.

„Je tu niekto? Haló, je tu niekto?“

Siahla som si na hrdlo a snažila sa zhlboka dýchať. Odrazu ma ovanul zvláštny chlad, až mi od strachu zovrelo žalúdok...

A potom som ho začula.

„Mamka?“

Detský hlások. Všade inde by bol možno ledva počuteľný, no v tom tichu, čo vládlo v podkroví, v tom tajomnom poletovaní miliónov zrníčok prachu taký jasný, až ma prinútil zhíknuť v úžase.

„Kto je to?“ prestrašene som zašeptala.

Ticho. Rozhliadla som sa okolo seba a očami prešla každý kút, každý trám, policu v tomto čudesnom podkroví, v snahe nájsť niekoho alebo niečo, čo ten zvuk zo seba vydalo. Vlastne hlas. Bol tu vôbec? Čo ak sa sem predral odniekiaľ zvonku? Ach, ja hlúpa, neveriacky som pokrútila hlavou nad svojou naivitou a prudko vydýchla. Jasné, celkom iste to bolo nejaké dieťa z dediny...

Obrátila som sa na päte a vykročila. Späť k dverám a k sviežemu vzduchu, preč z prachu a z pocitu stiesne-

nosti, ktorý ma zachvátil. Chcela som byť vonku. Odrazu sa mi tu nepáčiło a predstava ateliéru pod surovými trámami sa zdala priam odporná. Práve som prechádzala okolo vysokej dubovej skrine. Pravé krídlo dverí bolo mierne pootvorené a takmer viselo z hrdzavých pántov. Len som o ňu na zlomok sekundy zavadila okom, prekvapila ma pekná rezbárska práca na prednej strane. Keď tu znenazdajky z jej čierňavy vykukla drobná tvár bledého dieťaťa, ktorá bola celá mokrá od slz.

Ústa v nej srdcervúco volali:

„Mamka, pomôž mi! Prosím!“

2. kapitola

Prudko som sa od toho výjavu odtiahla.

„Čo to bolo...?“ jachtala som. Márne som očami hľadala predošlý obraz malého dieťaťa. Bol preč.

Priblížila som sa k starému kusu nábytku. Bála som sa, že sa náhle rozkýva a pochová ma pod tou starou vlnou a horou prežratého dreva, nuž som postávala asi dva kroky pred ním. Žiadna tvár tam nebola, nijaký plač odtiaľ nevychádzal.

Odrazu som sa rozhodla. Napriek tomu, že som zážitok, čo ma pred chvíľou celkom paralyzoval, zhodnotila len ako poblúznenie mojej mysle. Nechcem tu žiť! V starom obrovskom dome na kopci s podkrovím naháňajúcim strach. Nechcem tu pracovať. Na tomto príšerom mieste, z ktorého ma mrazí. Možno to bolo smiešne a detinsky hlúpe. Takto sa dať opantať nejakým preludom. No bola som presvedčená, že moje rozhodnutie je správne.

Doska pod nohou mi náhle zapraskala. Aj ďalšia. To ma prinútilo odlepiť sa od rozheganej skrine a pobrať sa z dusného priestoru preč. Konečne von.

„Mamka! Kde si, kde len si?“

Bola tu znovu. Plačlivá tenká fistula, ktorá sa mi zarezala do uší a od ktorej sa mi zježili chlípky na krku. Zbledla som ako steny v našom byte v centre Banskej Bystrice.

„Kto si, čo chceš?“

Nepočkala som na odpoveď dieťaťa, čo sa mi prihovárало z prehnitej skrine. Len som sa obrátila a rozbehla k malým úzkym dverám, za ktorými som ten prelud nemohla začuť. Hádam.

Nedali sa otvoriť. Nenechala som ich otvorené? Márne som mykala guľou a zúrivo do nich búšila. Kopala som do prahu a kliala, premýšľajúc, ako je možné, že sú zamknuté. Ani raz som sa pritom neobzrela. Nemohla som, bola som od hrôzy celá bez seba.

Napokon tie mizerné dvere predsa len povolili. Tak náhle, že som vyletela na strmé schodisko, noha sa mi šmykla a ja som sa zviezla na zadku dole.

Zostala som skrútená na dlážke na treťom poschodí, ubolená, zahanbená a vystrašená. Ani som sa nepohla.

„Pauli!“

Ivanov hlas ozývajúci sa odniekiaľ zdola mi znel priam anjelsky. Čoraz zreteľnejší zvuk jeho náhliacich sa krokov doslova božsky. Keď som ho napokon videla vykuknúť zo spodného schodiska, nahlas som zafňukala.

„Pauli! Čo sa ti stalo? Ublížila si si? Môžeš sa postaviť?“ Pohladil ma po mokrom líci, jemne mi začal trieť celú tvár a zbavovať ju tak smrteľnej bledosti.

„Som ok, len ma trochu bolí zadok a chrbát.“ Môj kri-
vý úsmev Ivana nepresvedčil. Dôkladne si ma obzrel
a prehmatával. Po niekoľkých minútach som sa predsa po-
stavila.

„Blázonko, čo si tu robila? Bola si v podkroví? Je krás-
ne, však?“ Neveriacky som naňho zízala a stískala mu
kožu na predlaktí.

„Ivan, chcem ísť preč,“ zaškrípala so zubami.

„Čože?“

Vždy to robieval. Tváril sa, že nepočuje moje ná-
mietky a ponosy. Tak som naňho pozrela so strachom
v očiach, ktorý ho mal presvedčiť, že tentoraz to ne-
vzdám a nedám sa ním zmiast'..

„Chcem ísť odtiaľto ihneď preč. Nepáči sa mi tu! Ani
to podkrovie. Naháňa...“ pozrela som nahor, kde jasné
slnko prežiarovalo každý kút toho zvláštneho miesta, čo
sa kúpalo v prachu, „... naháňa mi hrôzu...“

„Čoho sa tu môžeš báť?“

Ublížene som sa od neho odtrhla a bolestivo vykro-
čila. Presne vo chvíli, keď sa na dolných schodoch zjavi-
la útla postava realitáka Martina Potockého.

„Tu ste. Videli ste už aj podkrovie? Je najzaujímavej-
šou časťou domu,“ zapriadol školeným hlasom.

Mala som toho dosť. Akoby ma hnalo sto čertov. Ale-
bo hlas a tvár toho dieťaťa. Priam akoby som ho znovu
počula, cítila pohľad jeho očí na chrbte. A vraj najkrajšia
časť domu. Podkrovie bolo prehnité, špinavé a strašidel-
né, nik by ma tam hore viac nedostal, ani keby sa zme-
nilo na môj vysnený ilustrátorský ateliér.

„Budem ťa čakať vonku, Ivan. Pánovi Potockému pekne poďakuj za námahu a jeho lákavú ponuku odmietni. Prosím ťa...” prehodila som cez plece.

„No ja som ju už prijal. A zaplatil som aj zálohu. Zmluva na kúpu je pripravená, stačí ju len podpísať. Vlastne tak máš urobiť už len ty... Banka mi predvčerom uvoľnila časť úspor a pred dvomi týždňami schválila hypotéku. Všetko je vybavené. A moja matka sa už nemôže dočkať, až sa tu zabýva.“

Prudko som zastala a zaprela sa lakťom do zábradlia.

„Čože si urobil?“ vyjachtala som priškrteným hlasom a pobrala sa znovu nahor. Nafučaná, s rukami v pästí, ktorými som mala chuť poriadnu mu tresnúť do tej samolúbej tváre.

„Počula si. Dom je náš. Kúpil som ho. Pre nás. Pre teba, pre mňa a...”

„... tvoju matku,“ dodala som zachrípnuto. „Ty bastard!“ skríkla som a znovu pribehla tesne k nemu. „Tak ty si rozhodol za mňa? Bez môjho dovoľenia, bez toho, aby som tento dom videla a zhodnotila? Len tak?!“

„Pani Fuchsová, je to skvelá kúpa, neľutujete,“ zamiešal sa do toho maklér medovým hlasom.

„Vy mlčte, preboha. Čo vás je do toho?“ fľochla som mu do tváre. Za nehorázne peniaze nám chcel predať starú chajdu. Vlastne už skoro predal!

„Ivan! Ty si sa fakt zbláznil? Prečo si sa so mnou neporadil? Načo si ma sem ťahal, keď ti nezáleží na mojom názore? Ja to nechcem. Sú to naše spoločné peniaze. Nechcem ich vraziť do tejto starej barabizne.“